

Frauenfilm

Frauenfilm

- Do roku 1945 – ženy jako režisérky v Německu výjimečným fenoménem: **Leni Riefenstahl, Leontine Sagan, Lotte Reiniger, Hanna Henning, Olga Wohlbrück** aj.
- V 50. letech – ženy se podílejí spíš na krátkých kulturních filmech, dokumentech nebo výukových filmech.

Frauenfilm

Tvůrkyně Mladého německého filmu

Omezený prostor ve filmové teorii i praxi

- **May Spils:** *K věci, miláčku* (*Zur Sache, Schätzchen*, 1969) – jeden z komerčně nejúspěšnějších filmů Mladého německého filmu
- **Ula Stöckl:** *Kočka má devět životů* (*Neun Leben hat die Katze*, 1968)
- Avantgarda: **Danièle Huillet, Dore O, Brigit Hein**

Frauenfilm

- Od poloviny 70. let pracují filmařky na alternativním systému produkce, distribuce, uvádění a publicity.
- zakládání těles a organizací pro prosazování vlastních zájmů
- **Frauenfilm** = filmy od žen pro ženy, není to jednotné hnutí (filmařky se liší přístupem k filmové formě i k otázkám feminismu).
požadavek na sebevyjádření a právo na subjektivní hledisko

Frauenfilm

Předpoklady frauenfilmu: ženské hnutí

- Vliv západoněmeckého ženského hnutí – rozvíjí se paralelně se studentským hnutím od konce 60. let, společný protiautoritářský základ. Brzy se stává autonomní, otevřený boj za ženská práva.

Frauenfilm

Předpoklady frauenfilmu: iniciativa filmařek

- **Verband der Filmarbeiterinnen** (Unie ženských filmových pracovnic) – profesní sdružení režisérek, producentek (Regina Ziegler, Renee Gundelach, Clara Burckner), distributorek nebo technických pracovnic
- napojení na aktivity ženského hnutí – otázky estetiky nebo teorie jdou zpočátku stranou
- vedoucí osobností **Helke Sander**: 1973 – první mezinárodní ženský filmový seminář v Berlíně, 1974 – feministická filmová revue *Frauen und Film*

Frauenfilm

Předpoklady frauenfilmu: podpora televize

- celovečerní filmy, ale i dlouhodobější tvorba magazínů, dokumentů nebo seriálů
- zásadní úloha programu *Das Kleine Fernsehspiel*
- cenzura v televizních komisích?
- Filmařky hůře shánějí peníze pro svoje projekty – režie jako „koníček“, práce v kolektivech a s přáteli, příklon k avantgardě

Frauenfilm

„Komise byla tak znechucená... nechtěla se takovým tématem vůbec zabývat. Zamýšlela jsem ten film nikoli jako edukační nebo jako dokument, ale jako film o mýtech. Bylo mi doporučeno, abych o tom natočila deset minut do týdeníku o zdraví.“ (Helke Sander o kdysi zamýšleném filmovém projektu o menstruaci)

Frauenfilm

- V Německu se v 70. letech objevuje tolik filmařek jako v žádném jiném filmovém průmyslu na světě.
- Frauenfilm nemá mezinárodní ohlas.
- Herečky konstruuji identitu Nového německého filmu: **Hanna Schygulla, Angela Winkler, Eva Mattes, Barbara Sukowa, Irm Hermann, Margit Carstensen, Magdalena Montezuma** aj.

Frauenfilm

- sebereprezentace, stylizace a teoretická práce filmařek zaměřená na vlastní prožitek
- reformulace životopisného filmu – obrat k vlastnímu tělu a zkušenostem, reálným prožitkům reálných žen (motiv podřízenosti otcovské autoritě, vztah matka – dcera):

Německo, bledá matka (*Deutschland bleiche Mutter* / H. Sanders-Brahms, 1980), *Malou* (J. Meerapfel, 1980), *Copak máme dělat bez smrti* (*Was soll'n wir denn machen ohne den Tod* / E. Mikesch, 1979), *Léta hladu* (*Hungerjahre* / J. Brückner, 1979), *Něco bolí* (*Etwas tut weh* / R. Jungmann, 1979), *Mír s pepermintovou příchutí* (*Peppermint-Frieden* / M. Rosenbaum, 1982) aj.

Frauenfilm

Erika Runge (*22. 1. 1931)

- spisovatelka, filmařka, investigativní žurnalistka, absolventka filmové akademie v Berlíně
- vůdčí osobnost silně levicového politického feministického křídla
- kniha *Bottropský protokol* (*Bottroper Protokolle*, 1968), dokument *Proč je paní B. šťastná?* (*Warum ist Frau B. glücklich?*, 1968)

Frauenfilm

Filmová akademie v Berlíně

- 1966 (z celkového počtu přijatých pouze 6 % žen) x 1979 (z celkového počtu přijatých 57 % žen)
- **Valeska Schöttle, Cristina Perincioli, Gisela Tuchtenhagen, Marianne Lüdcke, Ingrid Oppermann, Suzanne Beyeler, Marlis Kallweit**
- typická kombinace dokumentu, filmové eseje, fikčního filmu
- filmy zamýšlené jako příspěvky k boji za práva pracujících žen, pozornost věnovaná filmovému stylu ustupuje radikálnímu politickému sdělení

Frauenfilm

Frauenfilm

Helma Sanders-Brahms (*20. 11. 1940)

- V televizi začínala jako hlasatelka.
- Od poloviny 70. let natáčí většinu svých filmů ve vlastní produkci.
- Raná tvorba: arbeiterfilmy, dokumentární portréty, literární adaptace
- Později příklon k frauenfilmu a subjektivnímu prožitku, stylizace do pozice mezinárodně uznávané autorky
- *Zemětřesení v Chile* (*Erdbeben in Chili*, 1975), *Heinrich* (1977), *Pod dlážděním je pláž* (*Unter dem Pflaster ist der Strand*, 1975), *Německo, bledá matka* (*Deutschland bleiche Mutter*, 1980), *Nabízející se* (*Die Berührte*, 1981), *Křídla a okovy* (*Flügel und Fesseln*, 1985) aj.

Frauenfilm

Frauenfilm

Helke Sander (*31. 1. 1937)

- tvorba svázaná s německým teritoriem, uplatnění socialistické, feministické perspektivy (osud politické levice v prostoru západního Berlína)
- vůdčí osobnost frauenfilmu z hlediska organizace i filmové praxe a kritiky (zakládá časopis *Frauen und Film* – proti sexismu v oblasti filmu a médií)
- *Prémie pro Irenu* (*Eine Prämie für Irene*, 1971), *Všechno o redukované osobnosti – Redupers* (*Die Allseitig reduzierte Persönlichkeit – Redupers*, 1978), *Subjektivní faktor* (*Der subjektive Faktor*, 1981), *Začátek všeho hrozného je láska* (*Der Beginn aller Schrecken ist Liebe*, 1984) aj.

proces ženské seberealizace na pozadí historie německého ženského hnutí, radikalizace autobiografického žánru

Frauenfilm

Frauenfilm

Ulrike Ottinger (*6. 6. 1942)

- inspirace výtvarným uměním, od něhož přešla k filmu
- odpor k dokumentu, inklinace ke stylizaci a narativní dekonstrukci
- experimentální filmy s radikální antirealistickou estetikou, camp a queer přesahy
- *Madam X – Absolutní vládkyně* (*Madame X – Eine absolute Herrscherin*, 1978), *Obraz alkoholičky* (*Bildnis einer Trinkerin. Aller jamais retour*, 1979), *Úchyl Orlando* (*Freak Orlando*, 1981) *Dorian Gray v zrcadle bulváru* (*Dorian Gray im Spiegel der Boulevardpresse*, 1984) aj. spolupráce s Tabeou Blumenschein

Frauenfilm

„Konstruuji své filmy s pomocí obrazů, zatímco většina německých filmařek je konvečně spjatá s dialogy. Hledám nové obrazy pro nový obsah, který nabízí ženská zkušenost. To může být důvod, proč si publikum stěžuje na délku mých filmů a nesnadno pochopitelnou obrazotvornost. Nejsou zvyklí na asociativní styl bez psychologických motivací. Myslím, že není vhodné ukazovat ve filmu věci tak, jak jsou. Berlínští filmaři často užívají kvazidokumentární metodu. Publikum v těchto filmech sleduje realitu, která je jim tak známá, že nevidí nebo nechtějí vidět, co se děje kolem nich.“ (Ulrike Ottinger)

Frauenfilm

Frauenfilm

Margarethe von Trotta (*21.02.1942)

- režisérka, scenáristka, herečka, nejznámější tvůrkyně Nového německého filmu
- filmy ze současnosti, opakující se téma citové závislosti dvou vzájemně blízkých žen (sebedestrukce, motivy matka – dcera, násilí a terorismus)
- příklon ke klasičtějšímu narativnímu filmu, způsob inscenace událostí vzbuzje emocionální pohnutí a snadnou identifikaci s postavami
- *Ztracená čest Kathariny Blum* (*Die verlorene Ehre der Katharina Blum* / s V. Schlöndorffem, 1975), *Druhé probuzení Christy Klages* (*Das zweite Erwachen der Christa Klages*, 1978), *Sestry aneb Rovnováha štěstí* (*Schwestern oder Die Balance des Glücks*, 1979), *Olověná doba* (*Die bleierne Zeit*, 1981), *Čiré bláznovství* (*Heller Wahn*, 1983), *Rosa Luxemburg* (1986) aj.

Frauenfilm

„Když Volker řekl, že v Německu musíme film nejdřív prodat, a to pod jeho jménem – protože produktem je jméno Schlöndorff a ne von Trotta – byla jsem z toho smutná, ale bylo to tak. Pro některé vlastní projekty jsem nesehnala vůbec žádné prostředky nebo podporu. A poznání, že další spolupráce s Volkerem jako spolurežisérem je v tomto smyslu nevyhnutelná – což není ve Volkerově zájmu, ale primárně v mém zájmu – je také velmi nepříjemné.“ (Margarethe von Trotta po premiéře filmu Ztracená čest Kathariny Blum)